

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus VIII. De Adulteriis & Stupro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

pâ interveniente, aut ex homicidio defensivo, in quo in moderamine inculpatæ tutelæ fuit excessum, dispensationis beneficium ab Episcopo obtineri potest. *Trident. Sess. 14. de Reform. cap. 7.* ibid. qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiamsi crimen id nec ordine judiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoveri possit, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferri, sed omni ordine ac beneficio & officio Ecclesiastico perpetuo careat. Si vero homicidium non ex proposito sed casu, vel vim vi repellendo, ut quis se à mor-

te defenderet, fuisse commissum narretur, quam ob causam etiam ad sacrorum Ordinum & Altaris Ministerium, & beneficia quæcunque ac dignitates jure quodammodo dispensatio debeatur, committatur loci ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu viciniore Episcopo, qui non nisi causa cognitâ & probatis precibus, ac narratis, nec aliter dispensare possit. Et *Sess. 24. de Ref. cap. 6.* liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus & suspensionibus, ex delicto occulto provenientius exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare.

TITULUS VIII.

DE

Adulteriis & Stupro.

Adulterium est injusta alieni thori, seu fidei in matrimonio datæ violatio. Aliud est simplex, quod vel à conjugato cum soluta, vel à conjugata cum soluto committitur; aliud est duplex, quod à marito cum alterius uxore perpetratur. Circa Adulterium hæc est Juris Canonici à Civili differentia, quod de Jure Civili ad violationem thori, ex qua prolis incertitudo oritur, maximè attendatur, idèoque secundum Jus civile solum propriè est Adulterium, si uxor conjugata cum alio sive soluto sive conjugato carnaliter peccet. Jus vero Canonicum fidei
R. D. Schnorrenberg. Instit. 7. Can.

in contractu Matrimoniali præstitæ violationem potissimum considerat, ut ita propriè sit adulterium, sive conjugatus cum soluta, sive cum conjugata peccet, & in pœnis & jure accusandi maritus & uxor pares sunt, quicumque fidem violârunt matrimonialem.

Stuprum est violatio vel corruptio Virginis aut Viduæ honestè viventis. Aliud est violentum, quod infertur invitæ, aliud voluntarium, cum consentiente commissum.

Quæres primo: quinam ad accusandum adulterium admittuntur?

æ. Ante quos vis alios uxorem de
H h h Adul-

Adulterio accusare potest maritus. *L. ex lege. 2. §. si simul. ff. ad Leg. Jul. de Adulter.* quod per Jus Canonicum extenditur ad uxorem, quæ virum adulterum accusare potest, alios omnes excludendo. 2do. Marito non accusante, adulteræ parens admittitur. *Cir. L. ex lege. post patrem reliqui cognati, non accusantibus propinquis quilibet extraneus: quia adulterium est crimen publicum, cum publico intersit ut hoc scelus vindicetur.*

Quæres secundo: Coram quo JUDGE de adulterio instituenda accusatio?

R. Vel contra Adulterium criminaliter ad pœnam Sanguinis agitur, & tunc solus JUDEX SÆCULARIS cognoscere potest, vel ad pœnam mitiorem, & tunc adulterium est mixti fori, idcoque tam JUDEX ECCLESIASTICUS *Cap. 1. de off. Ord. quam SÆCULARIS per Cap. tua. 5. de procurat. de eo cognoscit. Vel denique agitur civiliter in ordine ad divortium, & accessoriè ad amissionem dotis, & hoc casu solus JUDEX ECCLESIASTICUS de Adulterio cognoscit. Cap. 1. ut lite non contest. cap. de prudentia. 3. de donat. inter vir. & uxor.*

Quæres tertio: qualiter adulterium est probandum?

R. Adulterium est unum ex illis delictis quæ propter suam obcuritatem, sicut cætera opera tenebrarum, non directè, sed solis præsumptionibus & conjecturis probari possunt; hinc ad condemnationem de adulterio sufficit, si per violentam probatum fuerit suspicionem, *Cap. maritis. 4. de Adulter. cap. litteris. 12. de Presumpt. vel per judicia-*

lem confessionem, quæ plenè contra adulterum consentem, non tamen contra alteram partem probat. Exemplum est in *Cap. significasti. 5. de Adulter.* ubi ob solam mulieris confessionem, quod cum Sacerdote peccavit, dicitur: quod Sacerdos puniri non possit, tum quia mulier est, *Cap. form. 10. de V. S.* tum quia complex & socia criminis, cum de reatu proprio consententis periculosa confessio non sit contra quemlibet admittenda. *Cap. 1. de confess. tum quia est unicus testis. Cap. licet universis 23. de testib.*

Quæres quarto: quæ pœnæ Adulterii?

R. Aliæ sunt publicæ, aliæ privatæ. Pœna publica de jure Civili antiquitus erat gladii supplicium. *L. quamvis. 30. Cod. ad Leg. Jul. de adulter.* idque conformiter Juri divino Legis veteris. *Levit. 20. & Deuter. 22.* hodie adulteria mitius puniuntur. De Jure Canonico Laici in adulterio perseverantes excommunicantur *Cap. intelleximus. 6. de Adulter.* Mulieres adulteræ Monasterio ad agendam perpetuo pœnitentiam includuntur. *Cap. gaudeamus. 19. de convers. conjug.* Clerici adulteri deponuntur & in Monasterium toto vitæ suæ tempore detruduntur. *Can. si quis clericus. 10. & seqq. dist. 81. cap. cum non ab homine 10. de Jud.*

Pœnæ privatæ sunt: 1ma Pater adulterum cum filia in sua potestate constitutâ deprehendens impunè occidit. *L. quod ait Lex. 23. ff. ad Leg. Jul. de adulter.* Maritus adulterum cum uxore repperit impunè necat. *L. maritum. 24. ff. ibidem.*

ibidem. imo si maritus aliquem suspectum habens, eundem ter in scriptis, tribus testibus presentibus monuerit, ut à frequentatione suæ domus abstinereat, & postea in domo sua cum uxore inveniatur, impunè interficit. *Authent. si quis. C. ad Leg. Jul. de adulter.* hæc quidem per Jus Canonicum correctæ noscuntur, si tamen maritus Clericum in adulterio deprehensum percutiat, excommunicationem non incurrit. *Cap. si vero. 3. de Sentent. excomm.*

2da. Divortium & juris debitum exigendi amissio, inter quæ hæc assignatur differentia. Quod divortium auctoritate judicis Ecclesiastici pronuntiari debeat. *Cap. porro. 3. de divorz.* debitum autem Matrimoniale propriâ auctoritate conjux innocens adultero occulto, quem talem novit, negare potest.

3tia. Dotis aut donationis propter nuptias amissio. *Cap. plerumque. 4. de donat. inter vir. & uxor.* præterea liberis non existentibus ex bonis adulteræ viro innocenti tanta debetur portio, quanta est tertia pars dotis. *Novell. 117. cap. 8.* E contra uxor innocens, præter lucrum donationis propter nuptias, ex bonis mariti tantum recipit, quantum tertia pars donationis propter nuptias esse cognoscitur.

4ta. Si proles ex adulterio secuta, est obligatio restituendi tam in adultero, quam in adultera omne damnum ratione alimentorum, dotis &c. vel liberis legitimis ratione diminutionis Legitimæ vel hereditatis causatum.

Quæres quinto: quæ causæ à pœnis adulterii excusant?

1. Sequentes. 1mo. A privata adulterii pœna excusat compensatio, si enim altera pars adulterium ante commiserit, vel post committat, delicta mutuâ compensatione delentur. *Cap. significasti. 4. de divorz. cap. intelleximus. 6. cap. fin. de Adulter.* 2do. si uxor ab adultero violenter oppressa, vel materiale commisit adulterium, non sciens, quod suus non esset. 3tio. Si uxor marito consentiente adulterata est. Cum adulterium ei non possit objicere qui eam adulterandam tradidit. *Cap. discretionem. 6. de eo qui cognovit.* 4to. Si maritus cognito adulterio, adulteræ sit reconciliatus. *arg. cap. quemadmodum. 25. de Jurejur.* 5to. Si contra Crimen adulterii præscriptum per elapsum quinquennium à die commissi criminis computandum. *L. adulter. §. c. ad Leg. Jul. de adulter.*

Quæres sexto: Quæ pœna stupri?

1. De Jure Civili stuprum vi illatum pœnâ gladii punitur, juxta constitutum. *pœnal. Caroli V. art. 119.* stuprum vero, in quo non intercessit vis, mitiori pœnâ plectitur. De Jure Canonico deflorator defloratam dotare & ducere tenetur, quod si facere renuat corporaliter castigatus, excommunicatusque in Monasterium, in quo agat pœnitentiam, est detrudendus. *Cap. 1. & 2. h. t.*

Quæres septimo: An qui cum consentiente stuprum commisit, ad reparationem teneatur?

1. Qui virginem ultro consentientem corrumpit, nec defloratæ nec parentibus ejus ad aliquam in conscientia tenetur reparationem, nulla enim in-

H h h h 2 ter-

tervenit injuria, cum corrupta in sui liberè confenserit corruptionem, quamvis de Jure Civili qui pretium pro comperto stupro accepit, pœnâ Legis Juliae de Adulteriis teneatur. *L. de crimine. 10. C. ad Leg. Jul. de adulter.*

Quæres octavo: ad quam satisfactionem tenetur corruptor, si dolo vel minus virginem seduxerit, sed crimen occultum, aut seducta mortua sit?

ꝛ. Neque tunc in Conscientia ad aliquam satisfactionem obligatur: quia revera nulla damnificatio est secuta, cum integritas corporis sit irreparabilis & incompensabilis, nec propter corruptionem, quamdiu occulta manet, à condigno rejiciatur Matrimonio.

Quæres nono: Ad quid in foro conscientiae virginem seducens obligatur, si corruptio publicetur?

ꝛ. Tenetur ad omnis damni compensationem, quæ vel per dotationem sufficientem, vel per matrimonium cum illa initum præstatur. Ad neutrum tamen determinatè obligatur cum in alternativis debitoris sit electio, & sufficiat alterum adimpleri. *Reg. Jur. 70. in 6.*

Quæres decimo: Quid si seducta ducere nolit seductorem?

ꝛ. Nisi sub promissione Matrimonii seduxerit, dotem augere debet, ut cui vult, competenter nubere valeat, uti poterat ante seductionem.

Quæres undecimo: Quid si sub promissione vera vel ficta Matrimonii seduxerit?

ꝛ. Seductam determinatè ducere debet, si ipsa velit, nec sufficit, si pecuniâ pro damno per stuprum illato satisfacere velit. Justitia exigit non tantum, quia ut reddatur æquale, sed etiâ ut idè in specie præstetur, quod est promissum, si præstabile sit; quamvis autem promissio facta ex se non obliget, obligat tamen ex consequenti, quia fictè promittens sub conditione onerosâ, onere ab altera parte impleto, veram promissionem facere, illamque exequi tenetur. Solet hæc addi limitatio, nisi vir promittens fictè, fœminæ conditionem notabiliter excederet, tunc enim illa hunc sciens excessum, facilè suspicari poterit promissionem fieri fictè.

Quæres duodecimo. Ad quid tenetur adolescens, qui voto castitatis adstrictus, vel alteri personæ desponsatus, honestam filiam sub promissione Matrimonii seducit?

ꝛ. 1mo. Corruptam petita & obtentâ in voto dispensatione ducere tenetur, cum votum implere nequeat sine gravi damnificatione corruptæ, quæ dum corrumpebatur, voti ignara fuisse supponitur.

ꝛ. 2do. Primam ducere & secundam dotare tenetur, cum prima ex sponsalibus Jus habere noscatur, quæ tamen, si nullum aliud inde damnum patiatur, sponsalibus ex Charitate renuntiare tenetur, ut secunda honestum ineat matrimonium, & proles forsan secuta legitimetur.